

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 8. aprila 1868. ~

Gospodarske stvari.

Otêklo vime,
ali ovčec ali sajevec na vimenu.

Na prošnjo kmetiškega gospodarja K. M. iz Dol., naj bi „Novice“ enkrat prav na drobno razložile, kaj je gospodarju ali gospodinji početi, kadar sajevec (ovčec) napade vime. „To se tolikrat primeri pri nas na kmetih, da nam je sila potreba, da vemo, kakošna bolezen je to, in kako naj se s tem otokom ravna.“

Rade ustrezajo „Novice“ tem željam s tem-le podukom:

Primeri se ta bolezen največkrat potem, ko je krava „storila“ (tele imela), ali primeri se tudi drug čas. Dostikrat se nespametno vražam pripisuje in zavidne sosednje in sosedje ali celó coperniki dolžijo, da so živini „naredili.“ Ni je bolezni, ktere natora je tako očitna kakor ta, in ni ne treba po čarah ali copernijah segati.

Al če vime oteče, utegne vzrok otekline mnogo-vrsten biti, in na tem, da to razločimo, je pri ozdravljenju vse ležeče.

Ce tedaj imamo otêklo vime pred sabo, kaj more neki biti v takem oteklem vimenu?

1. Včasih je v oteklem vimenu le zastano mleko, še brez posebne bolezni;

2. včasih je vime s krvjó zalito, in takrat je vime vneto;

3. včasih se mlečne žlezice z mezo zalijejo, ki se strdi in trdino vimena napravi;

4. včasih se vneto vime gnojiti začne in notranji gnoj je vzrok oteklega vimena.

Kako se spozná, da je le zastano mleko vzrok oteklega vimena?

Le v prvem začetku, to je, prvi dan utegne le samo zastalo mleko vzrok napetega vimena biti, ki je veliko, pa sicer ni posebno boleče in vroče. Kmalu po tem pa, ko mleko v vimenu zastaja, če je premastno in pregosto bilo in ga dekla ni do dobrega izmolzla, se začne vnetje ali prisad vimena.

Kako se spozná vnetje ali prisad vimena?

Vime je deloma ali polovica njega ali celo napeto, vroče, rdeče, boleče; k hudemu vnetju pristopi kmalu vročnica, to je, živina je vsa bolna, pobesi glavo, je klavrna, ne jé, ne prežvekuje, je žejna, gobec in nosnice so vroče in rdečkaste, kmalu je vroča po životu in na ušesih, kmalu bolj mrzla; žila in srce bije hitrejši kakor navadno. Mleko, ki se izmolze, je včasih krvavo. To trpi 3 ali 5 dni.

Ce ni bilo mogoče vnetja ukrotiti, to je, navala krvi iz vimena spraviti, se primeri, da se vime deloma strdi ali da se celó gnojiti začne.

Kako se spozná trdina vimena?

Trdina se spozná iz tega, da znamenja vnetja prejenjajo, to je, vime ni več tako vroče, rdeče, boleče; napeto in trdo je še, toda to ne izvira iz krvi zasedele v vimenu, ampak iz tega, da se je otrdilo več ali manj mlečnih žlezic, zalitih po strjeni mezi. Ker pa je vnetje takrat prestalo, se lahko razume, da vime ne boli več tako in da tudi znamenja vročnice večidel jenjajo, da tedaj živina ni več tako klavrna, da spet po malem jésti začne itd., z eno besedo, da jej je boljše.

Ce je pa bilo vnetje hudo, tedaj se začne vime gnojiti.

Da se vime gnoji, se spoznava iz tega, da znamenja vnetja sicer prenehajo in otók vimena odjenja, na manjšem ali večem mestu pa ostane oteklina, ktera še boli, pa je vsaki dan mečji, dokler se ne predere ali se ne prereže, in gnoj iztekati začne. Da se tisto mesto pod kožo, kjer se gnoj zbira, omehča, to je lahko razumeti, ker je gnoj tekočina. Gnojiti se pa začne vime vselej še le pozneje 7., 8., 10. dan.

To so navadni nasledki vnetja. Dva sta še, ki sta hujša, pa se k sreči bolj redko primerita, namreč ugnjida (gnjilina) in pa snet.

Ugnjida vimena se loči od gnojenja vimena le v tem, da iz ugnjide, kadar se vime predere, teče grda in smrdljiva sokrovica; gnoj pa je bel, čeravno včasih s krvavimi lisami preprežen, in ne smrdi.

Najhujši nasledek je snet, po njem vime začnelo barvo dobí, vsa znamenja se pohujšajo in živino celó ob življenje pripravijo.

Prvo tedaj, kdor hoče bolezen vimena srečno ozdravljati, je, da dobro spozná razločke bolezni, ker to, kar je za eno prav, ni ugodno za drugo.

Drugo pa je, da zvemo vzroke, iz katerih se je bolezen pričela.

Vzroki so različni. Ali izvira bolezen vimena 1) iz nemarnosti kravarice, da krave do dobrega ne pomolze, ker ravno zadnje mleko je najbolje, najbolj mastno, tedaj najbolj gosto; če se to vsaki dan čisto ne izprazni, zastaja v vimenu, se spridi in bolezen vimena napravi. Nemarnost deklet je velikokrat vzrok ovčiča, kterege neumni in vražni ljudje v copranji, v hudobni beračici, zavidljivem sosedu ali sosednji iščejo. Tje, tje, v nemarnost deklet ga pojte iskat in večkrat ga boste našli, nikdar pa ne v tem, da je bilo vaši kravi „narejeno“! Švajcarji, pri katerih je živinoreja na najvišji stopinji, ne pusté, da bi ženske molzle, ker se ne morejo na-nje toliko zanesti, kakor na moške, ki pridno do zadnje kaplje kravo izmolzejo.

2) Mnogokrat vnetje vimena iz tega nastane, da je bila živina na vime udarjena, sunjena in kako drugače silovito poškodovana, včasih celó ranjena, da se jej koža

vimena odere itd. Zná se tudi primeriti, da kaka osa ali druga žival živino piči.

3) Dostikrat je nesnažnost vnetja kriva, če se vime po razjedljivi gnojnici valja na nesnažni nastelji v nesnažnem hlevu.

4) Prehlajenje živine cele ali vimena posebno je mnogokrat vzrok vnetju.

5) So tudi ostrá zelišča, ktera, kadar v kri pridejo, imajo posebno škodljivo moč do vimena, da se vname in živina celó krvavo mleko molze. Tista zelišča, ktera imajo škodljivo moč do ledic, scavnega mehurja in do čev, škodujejo tudi večkrat vimenu, da se vname.

To so pglavitni vzroki; pri preiskovanji bomo za enega ali drugega zvedeli, in po tem se zeló ravna tudi ozdravljanje. (Dal. prih.)

Državne stvari.

Dr. Tomanov govor

proti brezcolnemu vvaževanju grodeljna (sirovega železa) v Avstrijo

v državnem dunajskem zboru.

Kakor smo v zadnjem listu že omenili, je dr. Tomanov govor veliko pripomogel, da se je odvrnila velika nesreča od mnozih dežel avstrijskih in še posebno od kranjske, koroške in štajarske. Pobijal je nasvèt poslanca gornje-avstrijskega dr. Figuly-a, ki se je pogajal za to, da se col za vpeljevanje tujega železa v naše dežele popolnoma odpravi in svobodna trgovina vpelje, to je taka, da med državo in državo nobenega cola ni.

Iz obširnega dr. Tomanovega govora posnamemo važnejše in tudi preprostim bralcem lahko razumljive stavke.

Začel je govor s tem, da je rekel, da v národno-gospodarskem obziru se še noben takó nevaren predlog, kakor ta, ni stavil državnemu zboru. Kdor koli pozná gorate dežele avstrijske, vedel bo, kolike važnosti jim je železtvo. Ono je velik pripomoček k življenju teh dežel; kar jim primanjkuje na kmetijskih pridelkih, daruje jim narava po pridelku železa. To mi bodo pritrdili poslanci štajarski, koroški in kranjski. Kader rudarstvu in fužinarstvu slabo gré, si rudar ne more kupiti, kar kmet in vinorejec prideluje, in tako zastane vsa kupčija in siromaštvo nastane. Naši rudarji morajo 14 odstotkov dohodninskega davka plačevati, pruski so vsega tega davka prosti. Zato priporočam ministerstvu, naj kmalu stopi pred državni zbor s predlogom, kateri varuje avstrijsko železno obrtnijo ravno tako, kakor varuje pruska vlada svojo železnino.

Pravijo sicer, da tudi nam naj se odprè svobodna trgovina, in pri tem kažejo na angležko in druge države. Al, prosim, ktera država v Evropi je neki, kjer je popolnoma svobodna trgovina? Nobene ni, in tudi angležka še dandanes naklada col takemu tujemu blagu, kakoršnega še sama nima dovelj in pa slaberega mimo tujih dežel, in od ktere se boji, da ne bi mu doma še blagó zatrlo. Angležka država je počasi razvijala zastavo svobodne trgovine, kakor se je namreč domača obrtnija povzdigovala na višo stopinjo in to tako, dokler je mogla kos biti tujemu blagu. Svobodna trgovina ni v vseh okoliščinah koristna in prava; ravnati se mora v vsaki državi po tem, kakor so razmere njene gledé družih držav. Kdor drugač ravna, žrtuje se tujcu, in pogine sam. Poglejmo severno Ameriko, ki je vendar v narodnem gospodarstvu in marsikterih družih praktičnih rečéh izgled vsem drugim državam,

in videli bomo, da dvakrat je skušala varovalni col odpraviti, pa dvakrat so se v državnem zboru vzdignili krepki glasovi rodoljubov proti tej odpravi, ki so klicali: „Nazaj s colom!“ In zgodilo se je tako; prazne državne kase so se napolnile in obrtnija se je vzdignila zopet. To je živa priča, ki nam kaže, da moramo prevdarjati in prevdarjati pa počasi naprej postopati, ne pa na vrat na nos skočiti v svobodno trgovino.

Pravijo sicer nekteri, da nam grodeljna manjka, in da nam ga je treba dovaževati iz tujih dežel; nekteri dodajajo še to, da nam v Avstrii tudi premoga manjka. Saj to ni res! To pa je res, da tistih 200 milijonov centov angležkih železničarskih šin, ki so pod Brukom (nesrečnega spomina) prišle brez cola v Avstrijo, še tako težko ležijo v želodcu avstrijski železnini, da jih še dandanes prebaviti ne more (Pravo-klici!) Ali hočete zdaj to še enkrat poskusiti?!

Še drugi pravijo, naj Avstrija obdeluje le železnino izvrstne baže, ker njeno železo je bolje kakor angležko, švedsko, škotsko, belgiško; tako železo se bode veliko dražje prodajalo v tuje države, in drugo navadno železo bode potem dobivalo se cenejše iz tujih dežel. Ako prestane col na mejah, bomo res cenejše železo iz tujih držav dobivali; al svojega domačega dražega in boljšega ne bomo mogli več pridelovati.

Kar pa je nam živa potreba, je to, da se pridelovanje avstrijskega železa na enako stopinjo postavi s pridelovanjem tujega. Pruska dežela je davek čisto odpravila. Naša železna obrtnija, obložena z davkom, je zaostala.

Kdor trdi, da moralični (nravni) in politični veliki namen spolnujemo s tem, da odpravimo col na grodelj, tega pač prašam: v kakošni zvezi je neki moralnost z železom? Skrbi za svojo domovino, skrbi za svojo državo: to vелеva moralna zapoved. Komur pa veliki politični nameni rojijo po glavi, ta naj praša, kolikrat že se je Avstrija sè sočutjem za Nemčijo spravila na cedilo.

Že takrat (leta 1866.), ko je šlo za znižanje cola na vpeljavo tujega grodeljna na 25 krajc., so zastopniki skor vseh kupčijskih zbornic dosti očitno dokazali razločke, koliko stane v naših deželah izdelovanje grodeljna, in po čem je angležko železo v Trst pripejlano. Štajarskega grodeljna nemški cent je prišel 1865. leta rudarjem na 2 gold. 24 kr., koroškega na 2 gold. 34 kr., kranjskega celó blizo do 3 gld., — angležki pa se je v Trstu prodajal po 2 gold. Zdaj naj pa reče kdo: ali ne bi bila naša železnina ob tla, ako se col zniža le na 25 kr., in kaj še le, ako bi se col popolnoma odpravil?

To pomislite, gospôda, in recite, če imate srce za obstanek avstrijske obrtnije, ali morete z dobro vestjó glasovati za odpravo cola pri sirovem železu? (Pravo! pravo!)

Ljudska šola.

Drug kapitel je zdaj v zbornici gospôski bil na vrsti, namreč ta, da se ljudske šole iz rok vzamejo duhovnemu nadzorništvu, kajti kadar že čez duhovne gré, morajo — se vé da duhovni vsega krivi biti! „Novice“ so že pobijale to pretvezo. Ker pa veliko koristi, ako moremo kazati na možá, ki sicer ni „naše gore list“, pa vendar brez strahú razodeva resnico, da več kot duhovni je vlada sama zakrivila pri šolah, zato nekoliko posnamemo iz „Reform.“

Vprašanje o ločitvi šole od cerkve — pravi „Reform“ — ima dandanes svoj glavni pomen le še ozir ljudskih šol; kajti više šole so že precej dolgo — če

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 15. aprila 1868. ~

Gospodarske stvari.

Cesarska postava od 3. marca 1868,
po kateri se zložba zemljišč oprostuje štempeljna
in davščin,

ktere se sicer za take prepise odrajujejo. *)

§. 1. Če po zaméni obdelovanih zemljišč ta ali uni gospodar, med kterima se zaména zgodi, svoje zemljišče zloži, je taka zaména prosta vseh sicer navadnih davščin za prepis (odpis in vpis), ako so zamenjani koso- enake vrednosti. Zemljišče velja za zloženo, če tudi so pota ali potoki vmes.

§. 2. Če pa zaménjena zemljišča niso enake vrednosti, se davščina po postavi za pristojbe (Gebühren) odmeri le za toliko, kolikor iznaša razloček vrednosti zamenjanih zemljišč.

§. 3. Da pa se je po zemljiščini zaméni res kaka zložba dosegla, to se mora spričati ali po katasterski mapi, ali kjer mape ni, po spričalu župana tiste občine, kjer leže zemljišča, ktera se imajo zložiti ali pa tudi po kaki drugi verjetni poti.

Gospóski pa, ktera odločuje prepisnino, je na prosto voljo dano, da se po ogledu in po izvedencih prepriča zložbe, in to na stroške onega, ki je morebiti kako goljufno spričalo dal; ako se primeri to, morata menjavca plačati postavno davščino, vrh te pa tudi še kazni, ki jih za take goljufije odločuje postava.

§. 4. Vsa pisma, zapisniki, vloge in njih doklade, ki so potrebne, da se izgotovi zložba, so štempeljna proste, ako so zaménjena zemljišča enake vrednosti ali če vrednost enega zemljišča vrednosti drugega ne presega čez 50 odstotkov.

§. 5. Ta postava zgubi s koncem 1873. leta svojo veljavo.

Otèklo vime,

ali ovčič ali sajevec na vimenu.

(Konec.)

Vnetje vimena večidel ni nevarno, ako se ne zanemari pomoč, ali če se napačno ne ozdravlja, in če vnetje ni prehudo. Vendar trpi 5, 8 dni ali še več.

Kako se pomaga vnetemu vimenu?

Pomoč se ravna 1) po tem, da razločimo: ali imamo še z vnetjem opraviti ali pa so morebiti že nasledki

vnetja (trdina, gnojenje, gnjidavost, snet) nastopili; 2) po lastnosti vzrokov, in 3) po nižji ali višji stopinji vnetja ali njegovih nasledkov.

Pomočki zoper vnetje so ti-le:

Naj vnetje izvira iz kakoršnega koli vzroka, vselej je prvo, da skušamo zastalo mleko izmolsti, da pride sprideno iz vimena, ali kar se ga iznova naredi, da se spriditi ne more. Toda molža vnetega, bolečega vimena mora kolikor moč rahla biti, da vnetja s tem ne pohujšamo. Vsaki dan se mora vime rahlo molsti: to naj se dobro zapomni!

Če je — kar pa se le malokrat primeri — vime udarjeno, sunjeno ali sicer silovito poškodovano ali celó ranjeno bilo, naj se umiva z mrzlo vodo čisto ali z jesi hom okisano, ali pa z vodo, kateri smo polovico jesiha prilili in enmalo kuhinjske soli (v poliču vode in ravno toliko jesiha naj se razstopi dva lota kuhinjske soli). S tako mrzlo okisano in osojeno vodo se umiva vime z gobo ali mehko cunjo vsaki dan po pol ure kake štirikrat. Tudi je dobro, ako se celo vime namaže z ilovico, ktera je bila z imenovano zdravilno vodo vdelana, in potem, da se ilovica ne posuši na vimenu, se večkrat na dan moči z imenovano vodo. Ilovica na vime namazana nima tukaj nobenega drugega namena kakor tega, da se imenovana zdravilna voda delj časa na vimenu obdrži, ker ni lahko ovitkov okoli vimena narejati, da bi jih močili z vodo. Z mrzlo zdravilno vodo naj se pa tako dolgo ravna, da prisad in bolečine jenjajo. So te jenjale, ni več čas za ozdravljanje z mrzlimi rečmi. — To je treba dobro si zapomniti, sicer več škoduje kakor koristi.

Vime kakor prsi ženske so nakopičenje žlezic ali bezgavek; žlezam pa, če tudi vnetim, le samo takrat mrzlota tekne, kadar so zbolele po vnajem silovitem poškodovanju, udarku, sunku, otisku. Če so se po kakoršnem drugem vzroku vnele, ne smejo se nikoli z mrzlimi rečmi ozdravljati, ker mrzlota ima to lastnost, da se vime prehladi in mleko strdi, zagriže in potem ne le teže ven spravi, temuč tudi novo vnetje napravi; sicer pa se tudi z mrzlimi rečmi okladane žlezice same strdijo in strjene žlezice niso več pripravne za napravo mleka.

Če izvira vnetje vimena iz zastalega mleka ali kake druge notranje bolezni (in to je navadni ovčič ali sajevec), tedaj naj se, kakor smo rekli, prvič vsak dan dvakrat rahlo pomolze, — potem naj se umiva (vselej dobre pol ure 4krat na dan) s toplo vodo, v kateri smo lanéno seme kuhali. Vselej po umivanju se mora vime z mehko cunjo do suhega obrisati, da se ne prehladi, in ko je suho, naj se namaže s čistim lanénim ali laškim oljem. Namesti umivanja z mehko cunjo ali gobo je pa še skor bolje škaf vroče vode pod vime postaviti 3krat na dan in živino s koci ali plahto noter

*) Namen te le do konca 1873. leta veljavne postave je ta, da gospodarji več veselja dobijo, svoja zemljišča (grunte) skupaj spraviti (zložiti). Taka zložba je na dobiček vsakemu gospodarju, da ima svoje posestvo skupaj, ne pa po mnogih kotih raztreseno, pa je na korist tudi gospodarstvu sploh.

do tal odeti, da se pod vime kadí vodna soparica, ktera omehčava oteklo vime. Da se voda v škafu vroča ohrani, naj se razbeljen cegel ali kamen dene v škaf, vendar ne sme voda tako vroča biti, da bi soparica vime opekla.

Vselej je prav, da se taki živini, če bi tudi jesti hotela, celo malo klaje dajé, najbolje jej tekne zelena (frišna).

Če je vnetje huje, naj se daje živini tudi kuhinjske soli ali dvojne soli ali solitarja v vodi piti (na en škaf vode 4 lote); ako ne pije, naj se ji vlije (dvakrat na dan) v drobno štupo stolčene dvojne soli 4 lote, ali solitarja en lot, na vodi in z moko noter.

Če je živina dobro rejena in vročnica huda, se ji mora tudi pušati.

Ako je prisad nastopil iz nesnage vimena, naj se najprej dobro umije z mlačno žajfnico, potem izmolze in dalje ravna, kakor smo ravno rekli.

Kadar je vime hudo vneto in boleče, bi pač dobro bilo, da ne bi visélo, ampak ležalo na kaki mehki podlagi; saj vsak vé, da bolni nogi tudi kaj dobro tekne, če nam ne visí čez posteljo, ampak če leži na postelji. Prav bi tedaj bilo, da se vime naveže na kakošen mehak prt tako, da se priveže na hrbtu; v prt se morajo 4 luknje narediti, da sesci skozi molijo in se ne otisnejo; sploh se mora skrbeti, da se vime pretrdo gori ne priveže, ampak da tako rekoč le rahlo sloni na prt.

Za trdine vimena ali strjeno in ne več hudo boleče vime je najboljšje mazilo iz začetka smodnik (pulver) s smetano vdolan in dvakrat na dan v trdo vime vriban. Če to ne pomaga, naj pride na vrsto mazilo živega srebra (Mercurialsalbe), kteremu se enmalo kafre primeša; — če to ne pomaga, pomaga jodovo mazilo (Jodsalbe) več dni zaporedoma mazano.

Če se hoče vime gnojiti, maže se s poprej imenovanim mazilom živega srebra, in kadar se predere ali če je treba, prereže, naj se umiva samo z mlačno vodo, da se čedi. Druzega ni treba; rana se sama zaceli.

Če je vime gnjidavo, naj se vgnjida izmiva z vodo železnega ali bakrenega vitriola in kafrovcem; zoper snet ni pomoči, če umivanje s kafrovcem nič ne pomaga.

Svariti moramo poslednjič vse gospodarje, naj se varujejo taci mazačev, ki se podstopijo ovčič na vimeni s trpentinovim ali brinjevim oljem in drugimi ostrimi rečmi ozdravljati. Taki v ogenj vlivajo olje.

S tega popisa bojo pametni gospodarji sami posneli, da se ovčič ozdravljati ne sme po enem kopitu, marveč je treba paziti na bistvene razločke med ovčičem in ovčičem.

Natoroznanske stvari.

Geologičen izhod.

Popisal Janez Zajec.

I.

Že davno sem želel videti gorensko stran Kranjske proti Železnikom in naprej proti Sorici; nisem bil tedaj malo vesel, ko me unidan povabijo gosp. dr. Z-c, naj se peljem z njimi v Železnike. Mlademu, še malo skušenemu geologu, je tako vabilo tem ljubše, čem revneje je njegovo materijalno stanje.

Da-si je bil ta važni izhod jako kratek, videl sem skoraj vse, česar sem želel. Ne boj se, dragi čitatelj, da ti bom popisaval mesta, lepe cerkve ali celó zanimive obraze žensk ali možkih, kterih sicer tudi ni manjkalo; mene je zanimivala le zemlja in kamen. Pravijo sicer, da s kamenjem se pečati je dolgočasno in stori trdo srce. Jaz temu nikakor ne pritegnem; tako-le misleč:

Bili so nekdaž časi, ko tega kamenja, teh hribov še bilo ni, ampak povsod, kodar vidimo zdaj sivi kamen (govorim o Železnikih in okolici), stalo je takrat veliko morje, v kterem so živele školjke (mušelní); ob bregu bilo jih je več, kot v sredi morja; v bolj plitvem bile so druge kakor v bolj globokem; reke so donašale iz daljnih krajev peska, blata, gnoja, in kar je najvažnejše, veliko raztopljenega apnenca.

Učeni so preračunili, da reke iz teutoburškega gozda na leto odnesejo veliko več kot en milijon kubičnih čevljev večidel raztopljenega apnenca. Mislímo si zdaj, da take ali še večje reke od raznih strani donašajo več sto let apnenec v morje; morje vsega ne more obdržati; apnenec, pesek itd. se toraj dan na dan nabira na dnu morja; — kolika množina se ga mora nabrati v več stoletjih kakor blato, grez (Schlamm), v kteri školjke živé in mrô? — Pozneje se je vsa ta zemlja, ki je bila pokrita z morjem, počasi jela vzdigovati kviško, na drugem kraju zemlje pa se je jela nižati druga, tako, da je morje odteklo iz teh krajev v druge. Da je to lahko mogoče, nam kaže Norveška, ki se še zdaj počasi dviga iz morja, pravijo, da po tri čevlje na sto let, akoravno so zdaj okoliščine za tak proces jako neugodne.

Ko je tedaj morje odteklo, strdila se je grez, pomrle so školjke in okamnele. Vse to kamenje sivkaste, včasí črnkaste barve, ki ga vidimo okoli Železnikov daleč na široko, nastalo je tudi tako. Iskal sem školjk, razbijal kamenje, toda premalo časa sem imel, našel nisem nič; tudi jih ni najti povsod, kakor je razvidno iz prejšnjega.

Pojdimo po dolini ob Sori gori proti Zalemu logu in še dalje proti Sorici. — Tukaj je razpotje. Prijetno je hoditi po gladki cesti, pa nalašč se obrnimo na desno, morebiti pridemo v Danje. Po tej-le brvi je treba iti, smo že čez; hopsa! s cilindrom sem se zádel ob skalo. Ni ne skala, — škrlinik (Schiefer) je; lupi se precej na tanko, je sivkast, nekoliko bliščeč.

Mudi se, le brž naprej! Tù je že spet drugi škrlinik, na debelo ploščast, rujav, nekoliko peščen. Tam-le je tehtnica, namesti železnega beta ima kamen privezan; tù vagajo krovne škrlili (šibre), ktere tam blizo kopljejo. — Ljudjé gredó k maši. Kamo greste? prašajo. „V Danje.“ „Ako hočete v Danje priti, morate se nazaj obrniti ter po bližnjem jarku na desno gori.“

Pot je grda, jarek drži zmirom kviško; na desno imamo večidel skladast apnenec (geschichteter Kalk), na desno tudi včasí škrlinik. Še više gori hodimo po bolj belih apnencih, nad kterimi se zgoraj proti vrhu razprostirajo njive. Zemljo dobé iz peščencev (Sandstein) in glinatih škrlinikov (Thonschiefer), ki jih zrak in voda razjedata. Taka zemlja je precej dobra, ker je prhka, včasí še malo preveč; rodila bi, menim, obilo pšenice, ako bi jo pognojili včasí s tičjekom (guanom) ali s kostmi, toda tega Danjčanje ne storé lahko.

Više iti nam brani precej debel sneg; vidimo pa od daleč, da so gori vse drugi apnenci. Ker ne moremo do njih, pogledamo jih drugi pot. Obrnivši se nazaj, zapazimo ne daleč za nami na drugi rebri pohlevno cerkvico, in še bliže vas Spodnje Danje.

Do tukaj hodili smo od Železnikov po tako imenovani „premogovni tvorbi“ in ker so ti skladi podobni skladom spodnje premogovne tvorbe (untere Steinkohlenformation) v Ziljski dolini na Koroškem, imenujejo jih učeni „Ziljske sklade.“ Kjerkoli tedaj najdemo tak siv, zamokel kamen in enake škrlinike v enacih razmerah, vemo, da smo na spodnji premogovni tvorbi. Razprostira se od južnega roba Bohinjske doline skozi Ljubljano (homec, na kterem stoji grad ljubljanski, sestavljajo škrliniki in peščenci) proti Litiji;